

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u spojenim predmetima C-203/15 Tele2 Sverige AB/Post-och telestyrelsen i C-698/15 Secretary of State for Home Department/Tom Watson i dr.

Nezavisni odvjetnik Saugmandsgaard Øe smatra da opća obveza zadržavanja podataka koju država članica nametne davateljima elektroničkih komunikacijskih usluga može biti spojiva s pravom Unije

Međutim, ta obveza mora biti ograničena strogim jamstvima

U svojoj presudi Digital Rights Ireland iz 2014.¹ Sud je proglasio nevaljanom direktivu o zadržavanju podataka² zbog toga što je, s jedne strane, opća obveza zadržavanja određenih podataka propisana tom direktivom sadržavala teško zadiranje u temeljna prava poštovanja privatnog života i zaštite osobnih podataka i, s druge strane, što tako ustanovljen sustav nije bio ograničen na ono što je bilo strogo nužno za borbu protiv teških kažnjivih djela.

Nakon te presude pred Sudom su pokrenuta dva postupka u vezi s općom obvezom, u Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini, nametnutoj davateljima telekomunikacijskih usluga da zadržavaju podatke u vezi s elektroničkim komunikacijama. Sud stoga ima priliku pojasniti tumačenje presude Digital Rights Ireland u *nacionalnom kontekstu*.

Dan nakon objave presude Digital Rights Ireland telekomunikacijski poduzetnik Tele2 Sverige obavijestio je švedsko nadležno tijelo za nadzor pošte i telekomunikacija o svojoj odluci da prestane zadržavati podatke i o namjeri da izbriše već pohranjene podatke (predmet C-203/15). Naime, švedsko pravo obvezuje davatelje elektroničkih komunikacijskih usluga da zadržavaju određene osobne podatke svojih pretplatnika.

U predmetu C-698/15, Tom Watson, Peter Brice i Geoffrey Lewis podnijeli su tužbe protiv britanskog sustava zadržavanja podataka koji omogućava ministru unutarnjih poslova da obveže operatore javnih telekomunikacija da zadrže sve podatke o komunikacijama u maksimalnom razdoblju od dvanaest mjeseci, pri čemu je zadržavanje sadržaja tih komunikacija bilo isključeno.

Zahtjevima za prethodnu odluku koje su mu uputili Kammarrätten i Stockholm (žalbeni upravni sud u Stockholmu, Švedska) i Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) (građanski odjel žalbenog suda Engleske i Walesa, Ujedinjena Kraljevina), Sud je pozvan navesti jesu li nacionalni sustavi koji davateljima nameću opću obveza zadržavanja podataka spojivi s pravom Unije (osobito direktiva „o privatnosti i elektroničkim komunikacijama“³ i određene odredbe Povelje EU-a o temeljnim pravima⁴).

¹ Presuda Suda od 8. travnja 2014., *Digital Rights Ireland i dr.* (C-293/12 i C-594/12, vidjeti PM br. 54/14).

² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2006/24/EZ od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ (SL L 105, str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 30.).

³ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2002/58/EZ od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.), kako je izmijenjena Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2009/136/EZ od 25. studenoga 2009. (SL L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224.).

⁴ Članci 7. i 8. i članak 52. stavak 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

U svojem danas iznesenom mišljenju nezavisni odvjetnik Henrik Saugmandsgaard Øe najprije navodi kategorije podataka koji su predmet općih obveza zadržavanja propisanih u Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini. Riječ je o podacima na temelju kojih je moguće identificirati i lokalizirati izvor i odredište informacije, podacima o datumu, vremenu i trajanju komunikacije kao i o podacima koji omogućuju utvrđivanje vrste komunikacije i vrste korištene opreme. Ni u Švedskoj ni u Ujedinjenoj Kraljevini sadržaj komunikacija nije predmet te obveze zadržavanja.

Nezavisni odvjetnik smatra **da opća obveza zadržavanja podataka može biti spojiva s pravom Unije. Međutim, korištenje država članica mogućnošću nametanja takve obveze podliježe poštovanju strogih zahtjeva.** Nacionalni sudovi moraju provjeriti, uzimajući u obzir sva relevantna obilježja nacionalnih sustava, jesu li ti zahtjevi ispunjeni.

Na prvom mjestu, opća obveza zadržavanja i njezina popratna jamstva moraju biti **predviđeni zakonodavnim ili regulatornim mjerama koje su dostupne, predvidljive i omogućuju odgovarajuću zaštitu protiv samovoljnosti.**

Na drugom mjestu, **obveza mora poštovati bitan sadržaj prava na privatni život i prava na zaštitu osobnih podataka predviđenih Poveljom.**

Na trećem mjestu, nezavisni odvjetnik podsjeća da pravo Unije zahtijeva da svako zadiranje u temeljna prava ima cilj u općem interesu. On smatra da **samo borba protiv teških kažnjivih djela predstavlja cilj u općem interesu koji može opravdati opću obvezu zadržavanja podataka**, za razliku od borbe protiv lakših kažnjivih djela ili neometane provedbe nekaznenih postupaka.

Na četvrtom mjestu, **opća obveza zadržavanja podataka mora biti strogo nužna za borbu protiv teških kažnjivih djela**, što znači da nijedna druga mjera ili kombinacija mjera ne smije moći biti jednako učinkovita i u isto vrijeme manje zadirati u temeljna prava. Nadalje, nezavisni odvjetnik ističe da **ta obveza mora poštovati uvjete navedene u presudi Digital Rights Ireland⁵ u pogledu pristupa podacima, trajanja zadržavanja te zaštite i sigurnosti podataka kako bi se ugrožavanje temeljnih prava ograničilo na strogo nužno.**

Konačno, **opća obveza zadržavanja podataka mora biti proporcionalna**, u demokratskom društvu, cilju borbe protiv teških kažnjivih djela, što podrazumijeva da ozbiljni rizici do kojih ta obveza dovodi u demokratskom društvu ne smiju biti neumjereni u odnosu na prednosti koje iz nje proizlaze u borbi protiv teških kažnjivih djela.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća nezavisnih odvjetnika je predložiti Sudu, u punoj neovisnosti, pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

⁵ Obvezu moraju pratiti sva jamstva koja je Sud naveo u točkama 60. do 68. presude Digital Rights Ireland.